

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina za
leto 1927
30 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Ljudska Samouprava

Glasilno gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon šte. 5.

Oglasi:
mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: Vesela aleluja! — K zunanjepolitičnemu položaju. — Iz NRS. — Tedenske vesti. — Dopisi. — Listnica uredništva. — Podlistek: O realni gimnaziji v Kočevju. — Inserati. —

Vesela aleluja!

Probudila se je narava in spomlad vstaja. Rožice pomaljšajo radovedno svoje ljubke glavice iz matere zemlje, vrba se je odela v svečano srebrno odelo, potoček srčkano žubori, a nad njim žvrgoli že prvi škrjanček. Starček je prilezel iz svoje zimske sobe izza ljube pečice ter izročil svoje izčrpano telo oživljajočim žarkom pomladanega solnca. Deca in domači psiček se veselo sučejo okrog dedeka, ki vedo toliko lepih povesti, danes pa ob božajočih zlatih solnčnih žarkih le skromno utegne odgovarjati na bogata vprašanja radoznale mladine.

Iz gozda se začuje kukavičji glas, „Kuku, kuku, kuku...“ petkrat, desetkrat, petindvajsetkrat! Radovedno in utripajočega srca starček prisluškuje; ali velja to število njemu ali vnučadi? Rahla zarja mu orudeči velo obličje: upa da njemu!

Probudila pa so se tudi naša srca. Življenje s svojo brezobzirnostjo nam jih truje in obdaja z vedno bolj raskavo in neobčutno skorjo razočaranja. Ostre in izrazite poteze nam riše življenje na hrbet in obraz; njegovi udarci se ulegajo kot strupeni plini tudi na našo dušo ter jo bolj in bolj povezujejo v železne vezi vsakdanjosti. V teh pa ni poleta za čistimi ideali sočne in ve-

sele mladosti — dan poteka mehanično v dan, mesec v mesec, leto za letom, a mi niti ne opažamo, da nam pri tem uhaja bistvo našega življenja...

Vstajenje spomladi in življenja pa naj bo tudi vstajenje naših mladostnih idealov, naše mladostne podjetnosti in naše tvorne sile! Topli solnčni žarki naj doprejo do še bolj trdokornih src in naj jih omehčajo in oplemenite zopet za stare plemenite cilje človeštva ter požive v njih tisto večno božanstveno iskro, ki se ji pravi nezlomljivi idealizem.

In v tem znamenju voščimo veselo Alelujo zlasti naši nadi in našemu ponosu, naši učeči se mladini!

K zunanjepolitičnemu položaju.

Kočevje, začetkom aprila 1927.

Naše ministerstvo za zunanje stvari je pod Ninčičevim vodstvom gradilo bistveni del naše zunanje politike na osnovi prijateljstva in medsebojnega absolutnega zaupanja z Italijo. Prezrlo je pri tem nad vse važno dejstvo, da je Italija na naravnih zakladih revna, a na ljudstvu tako bogata, da si mora iskati novih dežel in prehrane, in

da se zamore širiti le na vzhod, kjer smo mi, bogati na naravnih zakladih, a revni na številu prebivalstva, prvi. To je prvo, nepremostljivo, naravno nasprotje med nami in Italijo, ako kaj damo na neodvisnost svoje države. Drugo je, da dviga Italija na dele naše države gotove zgodovinske pravice. Naj navedem samo Dalmacijo. Razuntega se boji za Adrijo, i trgovsko i vojaško, boječ se našega in eventuelno v bližji bodočnosti za nami stoječega slovanskega ozadja, predvsem Rusije, s katere dohod na Jadran preko našega ozemlja, kar potom meddržavnih pogodb ni izključeno in bi nam sigurno ne bilo v škodo, bi bilo „mare nostrum“ takoj za večne čase pokopano. V tej točki se strinja z Italijo tudi vedno protislovanska Anglija. Italija vsled teh razlogov hiti, da bi ponižala in povezala nas, dokler še nismo premočni in konsolidirani in dokler še ni stabilizirano slovansko ozadje, da prehititi na eni strani preteče ji nevarnosti v bodočnosti, na drugi strani pa da si zasu-gura za preštevilno svoje prebivalstvo, ki se pomnoži letno za tričetrt milijona duš, potrebno kolonizacijsko ozemlje z dalekosežnimi cilji v bodočnosti. Cilji, ki bi se v oploditev podjetnosti in videza stvarne podlage in pravice naslanjali na starorimsko

O realni gimnaziji v Kočevju.

I. Ustanovitev in svrha gimnazije.

Gimnazija v Kočevju se je ustanovila s cesarsko naredbo z dne 10. septembra 1871 kot nižja gimnazija z nemškimi učnim jezikom. Otvorila se je dne 28. oktobra 1872. Kot popolna nižja gimnazija je štela povprečno po 90 — 100 dijakov. V šolskem letu 1904/5 se je spojil z zavodom pripravljalni razred. S šolskim letom 1910/11 je postala gimnazija popolna.

Zavod je bil namenjen kočevskemu jezikovnemu otoku, ki je imel po starem ljudskem štetju komaj kakih 20.000 prebivalcev, med katerimi je bila skoraj ena četrtina Slovencev. Naravno, da gimnazija vsled tako neznatnega šolskega okoliša ni mogla dobro prosperovati, vendar sta jo vsestransko podpirali mestna občina, ki je sezidala šolsko splotje ter preskrbela potrebni inventar, in bivša državna uprava, ker se je zdel zavod vseskozi velenemško orijentiranim odločujočim faktorjem važen kamen pri zidanju nemškega mostu do Adrije.

II. Statistični podatki.

a) Pred prevratom:

Zaradi večje preglednosti in lažje primerjave se omejimo le na najvažnejše.

V šolskem letu 1907/8, ko se je začela gimnazija širiti v popolno, je štel V. razred 13 dijakov;

v šolskem letu 1908/9 V. razred 15, VI. razred 9 dijakov;

v šolskem letu 1909/10 V. razred 16, VI. razred 9, VII. razred 8 dijakov;

v šolskem letu 1910/11 V. razred 19, VI. razred 11, VII. razred 11, VIII. razred 7 dijakov itd.

Neposredno pred svetovno vojno v šolskem letu 1913/14 je štel ves zavod brez pripravljalnega razreda 147 učencev in 2 privatistki.

b) Po prevratu:

S koncem prvega semestra 1918/19 se je ukinila višja gimnazija; ostali so samo štirje nižji razredi — humanistični — z nemškimi učnim jezikom. S šolskim letom 1919/20 je postala gimnazija realna, tako, da se je otvoril I. razred s slovenskim učnim jezikom, humanistični razredi z nemškimi učnim jezikom pa so stopnjema odpadali. V šolskem letu

1922/23 ni imel zavod nobenega humanističnega razreda več in nemščina kot učni jezik je dogospodarila.

Naj sledi razvoj gimnazije v letih po prevratu.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
1919/20	39	14	18	17	—	—	—	—
1920/21	46	35	14	11	—	—	—	—
1921/22	40	32	28	9	—	—	—	—
1922/23	40	34	27	22	—	—	—	—
1923/24	44	32	27	27	14	—	—	—
1924/25	52	39	30	29	17	14	—	—
1925/26	47	52	42	29	21	14	16	—
1926/27	49	54	48	47	23	25	19	21

K tem številkam nekaj pojasnil!

Leta 1923/24 se je zavod razširil v popolno gimnazijo počenši s V. razredom po odloku ministerstva prosvete S. N. br. 9410 z dne 11. junija 1921.

Navedeni pregled nam pokazuje, da se število dijakov v višjih razredih manjša, kar se da razlagati iz različnih okolnosti, ki so več ali manj splošnega značaja: absolventi nižje gimnazije vstopajo v učiteljska, v razne trgovske in obrtne šole itd., nekateri se pa že potegujejo za razne službe, tudi državne,

préteklost in posest na Balkanu tja do Carigrada.

Iz tega vidika je treba presojeti napore Italije, da stvari na eni strani proti nam železen obroč sosedov, obetajoč jim kosti iz našega telesa — Madžarom bivšo južno Ogrsko in Srem, Albancem Kosovo, Bolgarom Macedonijo, Rumunom Banat — na drugi strani pa da tudi sebi zagotovi trdna tla na tej vzhodni strani Jadrana, predvsem s pomočjo Albanije, kjer se ji je začasno posrečilo dobiti odločilen vpliv na vladajočo kasto.

Pri takem stvarnem našem položaju z Italijo, ki smo ga mi Slovenci in Hrvati vedno pravilno videli in presojali, se je politika Ninčiča morala prejalislej sesuti v žalostne črepinje.

Zdi se nam, da se je to za Italijo, dasi izključno le od njene strani, nekoliko prezigodaj in nekoliko prenerodno zgodilo. Prezigodaj vsled tega, ker evropska javnost psihologično danes ni razpoložena še za nikakoršne vojne avanture; preveč so še sveže stare rane. Vsako samovoljno in nasilno premikanje s trudom postavljenih državnih mejnikov proti katerikoli si bodi državi bi izzvalo neljubo reakcijo v celem evropskem državnem organizmu in sistemu, brez ozira na gospodarske in prestižne interese — znatno močnejših držav kot je pa Italija — na manjših zaveznicah. Ako gre danes Italija nad Jugoslavijo, ki si sigurno ne želi prav nobene vojne, se ji zna zgoditi, da začne izganjati lisico, pa izžene — volka. Da bi pa po sklenitvi tiranskega pakta, ki za slučaj nevarnosti odpira celi italijanski armadi vrata v Albanijo in torej nam v bok, naša država hotela napasti nankrat Albanijo in s tem tudi Italijo, dočim preje Albanije še same ni, je pa tako očitna bajka, da se je le čuditi, da si mož brez dvoma velikih državnih in političnih zmožnosti kot je Musolini, ni izbral drugače metode kot tako naivnega obdolževanja naše države.

Pri tem je moralo priti tako kot je pri-

ker jim nudi absolvirana nižja gimnazija ugodnost uvrstitve v III. uradniško kategorijo.

Precej drugačno sliko pa nam nudi sedanje številčno stanje dijaštva na zavodu, ki je sledeče:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII. raz.
49	54	48	47	23	24+1	19	21
skupaj 285+1							

Ugotovimo takoj na tem mestu, da imata V. in VI. razred skupaj 47+1 učenca, VII. in VIII. razred pa 40 učencev, dočim zahteva zakonski minimum za prva dva razreda le 45, za zadnja dva pa le 25 učencev.

Močno naraščanje zavoda je od leta do leta nenavadno veliko; s tem je dokazana tudi ljudska potreba in javni interes na obstoju tega zavoda.

Primerjajmo sedaj brojno stanje dijaštva iz šolskega leta 1923/24, kar bodi bojda baza za redukcijsko politiko, z brojnim stanjem dijaštva v tekočem šolskem letu, pa se hitro uverimo o razveseljivem prirastku. V zadnjih treh letih je priraslo v prvih petih razredih 54,1% učencev in učenk. Sedanji trije najvišji razredi bi — strogo matematično vzeto — nikdar ne mogli izkazovati obstoječega brojnega stanja od dijaštva iz šolskega leta 1923/24. Razlogi za to ugodno dejstvo se bodo navedli pod naslednjimi značkami. Tukaj bodi le pripomnjeno, da bo štel zavod s prihodnjim šolskim letom nad 300 učencev, kar je za popolno gimnazijo brez

šlō: težka blamaža italijanske diplomacije pred vsem civiliziranim svetom in izguba zaupanja v njene navedbe. Ta ni prav nič manjša, kot je bila svoječasnno avstrijska v Friedjungovem procesu leta 1908/9. Ker resnica je le ena in ta ima tudi v diplomaciji neovrgljivo veljavo.

S svojim nastopom pa nam je storila Italija neprecenljivo uslugo: odprla je tudi starosrbskim politikom oči, da vidijo sedaj točno, kaj in kako je z Italijo in nami. Nadalje je ustvarila na en mah tako jedinstvo v državi, kot ga še ni bilo od prevrata sem. Še celo Radičevci, dasi v opoziciji, so navzlic svojim trdim kmečkim masam, kot en mož glasovali za proračun vojnega ministra. In ali misli Italija, da Bolgari in drugi morda ne vidijo, da ako izginemo mi v italijanskem žrelu — kar se seveda ne bo nikdar zgodilo —, da pridejo potem oni na vrsto? In da s pomaganjem Italiji proti nam pletejo sebi samemu vrv, s katero bi zadrgrnila Italija tudi njihovi svobodi vrat? Po zaslugi Italije je že skoro zamrlo načelo balkanske solidarnosti, „Balkan Balkanu“, nenadoma oživel in stopilo v akuten štadij.

Tako stojimo naenkrat pred novim problemom: novo orijentacijo v zunanji politiki. Italijo je treba nadomestiti in ji postaviti najmanje enakovreden faktor na politično-šahovski deski nasproti. Kdo naj bo to?

„Slovenec“ je pred nekaj dnevi prinesel obširen in sicer ne slabo argumentiran članek, da naj bo to — Nemčija. Brez dvoma je Nemčija mogočen faktor v internacijski politiki in bo vedno mogočnejši. Z nami ima močne paralelne politične interese nasproti Italiji, ki utegnejo igrati v bodočnosti še odločilno vlogo. Tudi verjamemo, da bi SLS svoji notranji germanofilski politiki rada dala naravnega izraza tudi v zunanji. Toda dobro pripominja na ta članek beograjska „Samouprava“, da bi pri sedanjem šele od vojnih ran oporavljajočem se položaju Nemčije bili mi kot politični zavezniki bolj v breme nego v korist, ker

paralel s pedagoškega stališča vsekakor zadovoljujoče.

III. Razlogi za ohranitev gimnazije.

Preden začnemo obravnavati razloge, ki govore za absolutno neokrnjeno gimnazijo, se dotaknimo nekaterih historičnih reminiscenc! Kakor rečeno je po prevratu pokrajinska uprava za Slovenijo ukinila na kočevski gimnaziji višje razrede, a nižje je zamenjala stopnjema, začeniši z letom 1919, v slovenske realne. Obisk je bil vsako leto večji, ker se je šolski okoliš več kot podvojil. Vsled tega je leta 1921 Slovenski odbor v Kočevju, ki je zastopal vse slovenske politične stranke, sestavil obširno spomenico in jo predložil dne 12. marca 1921 po višjem šolskem svetu v Ljubljani ministerstvu prosvete, v kateri je vsestransko utemeljil prošnjo za zopetno razširjenje zavoda v popolno osemrazredno realno gimnazijo. Ministerstvo prosvete je uvaževalo razloge predložene spomenice ter že z odlokom z dne 11. junija 1921, št. 9410, dovolilo razširitev, začeniši s šolskim letom 1922/23. Ker pa je bil tedanji 4. razred še nemški in učenci razen enega sami Nemci, je višja oblast pristala na predlog učiteljskega zbora, naj se otvori 5. razred šele v šolskem letu 1923/24 s slovenskim razredom, kar se je tudi zgodilo.

Ko so se jele proti koncu leta 1921 širiti vesti, da namerava vlada ukiniti nekatere

Nemčija rabi vse, tudi Italijo še in se mora ravnati vsled tega po splošnih lastnih, ne pa naših interesih. Nemčija, ki nam je bila v vojni lojalna nasprotnik in po vojni lojalna pogodbenik, zamoremo biti zaenkrat le ekonomski faktor, ki se le ob posebnem in konkretnem svetovnem političnem položaju zamore pretvoriti tudi v političnega, ako bi bilo to obema v korist.

Podobno razpravlja „Samouprava“ glede Rusije. Ugotavlja, da kdorkoli je po vojni sklenil s Sovjetsko Rusijo meddržavno pogodbo, je zasledoval poseben interes: Nemci svojega, Čehi svojega, Poljaki isto itd., vsak nekaj drugega. Povdarja pa, da so bili v svojih pričakovanjih vsi razočarani, tudi Nemci, ker se je pokazalo, da v pogodbi s Sovjetsko Rusijo v praksi vedno prevladujejo bremena nad koristmi in baš Nemcem je danes Rusija v neprijetno breme, ki utegne donašati obresti šele v bodočnosti, ako bodo interesi paralelni seveda. Zveza s Sovjetsko Rusijo, pravi „Samouprava“, bi ne prinesla nam v sedanjem položaju prav nobene koristi, pač pa neprijetnosti z zapadnimi državami, s katerimi nas vežejo živi interesi, brez ozira na pojačanje komunistične agitacije in špijonaže, kar vedno sledi pogodbam s Sovjetsko Rusijo.

Kaka druga nova država pa za nas ne prihaja v poštev.

Torej na čemu smo?

Upam, da ne bom falil preveč, ako rečem, da smo precej na znani prislovice: „Uzdaj se u se i u svoje kljuse.“ Ako bomo jedini, složni, ako uredimo lepo svojo državo, zlasti upravo in sodstvo, ako priznamo in damo vsakemu, kar mu gre, ter vstvarimo tako splošno zadovoljstvo na znotraj in zunaj, bo to naša najboljša politika. Zlasti pa moramo vstvariti ugodne gospodarske pogoje, da vzgojimo zdrav in številen naraščaj. Vzdrževati pa moramo žive vezi zlasti z onimi državami, ki imajo življenjski interes na oni podlagi, ki je vstvarila in ki internacijsko drži našo državo: na mirovni pogodbi. Tu pride predvsem Fran-

podeželne gimnazije in da pride pri tem v poštev tudi kočevska realna gimnazija, je novi, slovenski odbor kočevske mestne občine soglasno sprejel resolucijo na višjo šolsko oblast, naj vzame z decidirano izjavo podlago vsem tem govoricam, kolikor se tičejo Kočevja. Deputaciji, ki je nesla prošnjo višjemu šolskemu svetu v Ljubljano, je predsednik dr. Bevk izjavil, da po njegovih informacijah vlada nikakor ne misli ukiniti kočevske gimnazije, ker uvideva razloge predložene spomenice.

Ko pa je začetkom leta 1925 minister prosvete imenoval komisijo za reduciranje srednjih šol po vsej kraljevini, oziroma njih pretvoritev v strokovne šole, in se je zopet slišalo, da bi se utegnili reducirati tudi kočevska realna gimnazija, so odločilni slovenski faktorji v Kočevju pooblastili profesorja Poloviča, da je pri razširjeni odborovi seji prof. društva sekcije Ljubljana, zagovarjal upravičenost nadaljnega obstoja kočevske realne gimnazije. In odbor je soglasno sprejel tozadevni predlog.

Trenutno je obstoj kočevske realne gimnazije zopet ogrožen. Baje je tudi naš zavod med tistimi, ki naj bi se reducirali po proračunskih amandementih ministerstva prosvete.

In tako prehajamo k razlogom, ki se neovrgljivo protivijo vsakoršni okrnitvi državne realne gimnazije v Kočevju. Kateri so ti? (Konec prihodnjič.)

cija v poštev. Pod vidikom vstvarjajočega življenja pa moramo tudi drugam držati vrata odprta, zlasti do Nemčije. Nikogar pa ne izzivati, pač pa vsakemu svoje.

In to bo najboljša zunanja politika za to generacijo. Dr. S.

Iz NRS.

NRS je po svojem zaupniku, gospodu Nikoli Uzunoviću, dne 1. februarja 1927 sestavila vlado s slovensko SLS, s katero tvori večino v parlamentu. Slovenska ljudska stranka je dovolila tri ministre (Dr. Gosar, Dr. Kulovec, ing. Srnc) in tri ministerstva. Brez njenih glasov in sodelovanja v parlamentu, v ministerskem svetu in po ministerstvih se ne more v državi in njeni upravi ničesar storiti. NRS je s tem z dejanjem pokazala, da so njej vsi državljani in vse stranke v državi enako vredne. Dala je odločujočo državno moč v roke SLS, da jo uveljavi SLS po svojih načelih in svojih ljudeh. Na SLS je sedaj, da nam pokaže, kaj zna. NRS, ki je dala SLS v roke moč, ji je glede Slovenije pustila proste roke. Kar se torej zgodi v Sloveniji, se zgodi le na zahtevo SLS, ki nosi torej za vse v Sloveniji popolno odgovornost. Seveda tudi, ako se potrebno ne zgodi.

Seja širšega Glavnega odbora NRS zaenkrat še ni potrebna. Pričakovati je, da če ne pride kaj posebnega vmes, da se bo vršila jeseni, sicer pa okrog Vidovega dne.

Seja Mestnega odbora NRS v Kočevju se je vršila dne 12. marca 1927. Seja te najstarejše in najmočnejše ter kot so pokazale oblastne volitve, zaeno s srezkim odborom tudi najsolidnejše organizacije NRS v Sloveniji, je bila nad vse interesantna. Prepise zapisnika se je odposlalo Glavnemu odboru v Beograd.

Družabni večer NRS se je vršil ob jako lepi udeležbi dne 9. aprila zvečer v Marincelj-Dornikovi gostilni v Kočevju. Otvoril ga je predsednik Mestne organizacije Dr. Sajovic, ki se je predvsem zahvalil zvestobi in vztrajnosti mestnih volilcev, ki so dne 23. januarja zvesto in zavedno nesli v Kočevju svojo krogeljico preko vseh, v zadnjo škrinjico, škrinjico NRS, ki je od 553 oddanih glasov v Kočevju zbrala pod svojim okriljem 215 glasov in tako pokazala, da je najmočnejša stranka v Kočevju, ker druga najmočnejša, nemško nacionalna je dobila le 151 glasov, ostale stranke pa sorazmerno manje. Prosi jih, da naj v tej smeri vstrajajo, delujejo za strankino načelo, to je za bratsko sodelovanje vseh stanov in poklicev v korist in napredek vseh ter za medsebojno bratsko sodelovanje, da dobimo absolutno večino ter uveljavimo s tem to naše načelo na celi črti. Obširnejše politično poročilo pa obljubi, da bo podal na prihodnjem sestanku prvo soboto v maju. Govorili so še drugi člani ter se prijetno zabavali med seboj, obnavljajoč spomine iz polpretekle dobe ter kujoč načrte za pred-

stoječe delo v l. 1927, dokler se ob policijski uri niso razšli z zavestjo, da je v Kočevju le medsebojna sodelovanje in solidarnost vseh stanov potrebna in umestna pri javnem delovanju in dejstvom, vse drugo pa škodljivo.

Tedenske vesti.

Osebnosti. Najboljši slovenski finančni strokovnjak gospod Dr. Karel Savnik, šef delegacije ministerstva financ v Ljubljani, je prestavljen v Beograd kot načelnik tega ministerstva z nalogo, da kot strokovnjak vodi dela na enotnem davčnem zakonu, s katerim se bodo izenačili vsi davki v državi. Gospodu delegatu želimo na novem častnem in težko odgovornem mestu najboljšega uspeha. — Vpokojen je šef socijalnega skrbstva za Slovenijo gospod Dr. France Goršič, juristični pisatelj in odlični organizator. Gospod Dr. Goršič je vpokojen vsled ukinitve tega oddelka, v najboljši ustvarjajoči moči, ko nima še niti petdeset let. Ali se ne pravi s takim postopkom zakopavati talente, ki bi nam na pravem mestu lahko bili v veliko korist? — V Kočevju je vpokojena radi boleznii gospa Olga Medved-Jonke, učiteljica mestne osnovne šole, odlična pedagoginja in ljubljanka svojih malčkov, ki jo bodo težko pogrešali. Upamo, da nam vsaj njeno nesebično delovanje v javnosti ostane neokrnjeno. — V Ribnici je šel v pokoj gospod Franc Sbrisaj, vodja zemljiške knjige, katero je pred leti osebno na novo in vzorno uredil kot svoje življensko delo. — V Kamniku je vpokojen vsled stalne boleznii gospod Franc Kratnar, šef davčnega urada in bivši dolgoletni šef davčne oblasti v Kočevju. Gospoda Kratnarja, ki je odlični naš pristaš od prvega dne, ko se je pojavila NRS v Sloveniji, to je v Kočevju, kjer je bil požrtvovalen tajnik Mestne organizacije skozi pet let nepretrgoma, in ki je odlični narodnjak in družabnik, želimo v pokoju vse najboljše, zlasti pa povrnitev ljubega zdravja. V Kočevju ima številne zveste prijatelje. — Okrožni zdravnik v Kočevju gospod Dr. Leopold Mejáč je bil razrešen službovanja in na njegovo mesto imenovan Dr. Josip Krauland, zasebni zdravnik v Kočevju, ki prevzame vse agende in delokrog svojega prednika.

Razpuščanje javnih korporacij po SLS kot vladni stranki tvori precej živahen predmet razpravljanja v našem časopisju in javnosti. Prizadeti se seveda jeze. Mi mislimo, da je vsako razburjanje nad takim postopkom SLS, zlasti glede okrajnih cestnih odborov, nepotrebno. SLS imenuje potom vlade v razpuščene korporacije svoje ljudi. Kdor pozna SLS iz preteklosti, bo vedel, da se ona sigurno zaveda dalekosežnosti teh svojih ukrepov, ne samo principijelne, proti kateri je, ko so delali drugi isto, najbolj grmela, ampak tudi stvarne in politične. Konkretno pa smo zlasti glede cestnih odborov naziranja, da

zasleduje SLS v teh svojo posebno politiko, ki gre za tem, da se ceste v Sloveniji definitivno uredi. Ako je to cilj — in to je lahko, ko ima tozadevnega ministra in državno blagajno — potem bi bilo smešno, v tako stvarno politiko in delo mešati osebnosti. Ako pri tem ena ali druga stranka ali osebnost ne pride na račun, so to pač malenkosti, ki vzpričo gospodarske važnosti slovenskih cest ne smejo igrati nobene vloge.

Zvezo Slovenije z morjem ter zvezo Št. Janž-Sevnica, Krapina-Rogatec in ev. tudi Straža-Kočevje namerava realizirati SLS potom sedanje vlade. Ako se ji to posreči — in mi ne dvomimo, da se to da storiti — potem se bo SLS tako zasidrala v Sloveniji, da bodo druge stranke naravnost zginile. Seveda zamore SLS to storiti le z NRS in brez nje ničesar. Razumi se samo po sebi, da so slovenski radikali odločno za čim hitrejšo izvršitev navedenih prog.

Dopisi.

Kočevje. Bivša deželna, sedaj v upravi okrajnega cestnega odbora stoječa cesta, ki pelje skozi Kočevje in ki edina veže Ljubljana s Sušakom, je v takem stanju, da je že nevarna za promet. To ni cesta, ampak množica razritih jarkov. Vozniki morajo svoje težko obložene vozove voziti strogo po jarku, v katerega so pri gradu zavozili, pa so še v nevarnosti, da kolesa obtiče ali se voz prevrne v kakšni kotanji. Ta cesta je že javen škandal; najslabši je komad od grada Auersperga pa do Marijinega Doma. Tujci, ki vedno v lepem številu zahajajo poslovno v Kočevje, se zgražajo, avtomobilisti, ki morajo po tej cesti k našemu morju, zabavljajo, vozniki pa kolnejo, da se kar kadi. Koliko trpi živina, predvsem konji, da izvlečejo tovor, se pa sploh ne da popisati. Svoje dni, to je ko je bil tajnik Okrajnega cestnega odbora rajni Karl Porupski, se je delalo na to, da se ta del ceste, ki združuje vse ceste okraja v sebi in ki meri komaj kakih 300 m, poplošči z granitom. Sedaj je vse utihnilo. SLS, ki sedi sedaj v vladi in ima svojega laštnege zaupnika, ing. Serneca, na sedežu ministra za javna dela, je razpustila zakonito voljeni Okrajni cestni odbor in postavila za gerenta zaupnika nemških nacionalcev ter le svoje ljudje in Nemce. SLS ima sedaj po sprejetem proračunu polno državno blagajno, svojega ministra, ki edini ima pravico za take stvari posegati v njo, ter škarje in platno v nemejeni oblasti. Kot kaže slučaj v Osilnici, je voznja po tej cesti že za življenje nevarna. Nikdar pa Slovenci še nismo imeli take prilike za ureditev svojih cest kot je sedaj. Upravičeno pričakuje torej ljudstvo, da bo SLS, ki je razpodila zakonito izvoljene cestne odbore in postavila v nje le svoje zaupnike, ter prevzela s tem popolno odgovornost za vse pred ljudstvom, spravila ceste v red

Glavnica . . . 3,000.000 Din
Rezerve proti . . . 700.000 „
Stanje vlog ca 20,000.000 „

Brzjavni nasl.: Merkantilna

Telefon interurban:

Kočevje št. 3 - Ribnica št. 4.

MERKANTILNA BANKA

centrala KOČEVJE, podružnica RIBNICA

kupuje in prodaja dolarje in druge valute, vrednostne papirje, srečke itd. Izvršuje nakazila in vnovčenje v tu- in inozemstvu. Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča posla. Zveza z Ameriko.

Je dragevolje strankam na razpolago brezplačno z informacijami glede kateregakoli denarnega posla.

Obrestovanje vlog do dneva pologa do dneva dviga:

brez odpovedi 5%
na 1 mesečno odpoved 6%
na 3 mesečno odpoved 7%
na 6 mesečno odpoved 8%

Rentni in invalidski davek plača banka sama.

Uradne ure: od 1/29. do 12. predpol. in od 3. do 5. ure popoldne.

predvsem pa one, po katerih je vožnja že za življenje nevarna. Ako tega ne stori, in to nujno, dokler je prilika in čas, bo zaslužila najhujše očitke. Ker od cestnega ministra in državne blagajne za ceste in javna dela, pa doli do zadnjega cestarja, je danes vse v njenih rokah.

Osilnica. Novi gerentski okrajni cestni odbor ima smolo. Komaj je vzel vajeti v roke, pa že se mu je podrl Potuharjev most pred Osilnico. Pretekli teden so se namreč peljali na nekem avtomobilu nekaki vojaki skozi našo občino. Prišedši do Potuharjevega mostu, se je ta udrl in avto je padel z vojaki vred v prepad. Ubil se k sreči ni nihče, le štirje vojaki so bili težje poškodovani; eden si je tudi zlomil roko. Vrli naš župan Janez Kovač je bil takoj na licu mesta ter je ukrenil takoj potrebno: ranjene vojake v Čabar k zdravniku, ostale pod streho, k mostu pa nočno in dnevno stražo. Nato je odredil občinsko tlako, da so izvlekli avto in druge stvari ter uredili za silo most. Dočim smo drugi ponesrečene vojake pomilovali in jim pomagali po svojih močeh, je veseli naš župnik Jaka zbijal vice, češ, srbski centralizem se je podrl. V resnici se je pa podrl le most, ki ga je za naše žulje postavil svoje dni klerikalni deželni odbor. Ko je gospod svoje delo opravil, je stopil v akcijo novopečeni klerikalni prisednik okrajnega cestnega odbora, gospod Alojzij Vertnik, ki je za svojo zvestobo farovžu dobil ta častni obkladek na še vedno skelečo župansko rano. Šlo je za oddajo dela in zaslužka, zato se je takoj pojavil, češ, to pa jaz odločam. In oddal je takoj delo svojemu zvestemu prijatelju Malinariču za ceno, ki je bila znatno višja kot pa je bil neki drugi ponudnik, ki pa v farovžu ne vživa take milosti in zato tudi pri Vertniku ne. In to kupčijo so zvesto zalili; gospod Malinarič se je izkazal za kavalirja, seveda v Vertnikovi gostilni. Pravijo, da je kar teklo od mize, „Bog živi“, gospod Vertnik. — Naš fajmošter Jaka je pa zdaj prevzel novo službo. Rad bi podpiral občinskega policaja. Ob 5. uri ob sobotah se rad pokaže v gostilni nekega svojega „prijatelja“, seveda, in izganja goste. Kot se čuje bo prihodnjič šel nad Vertnika. Samo če bo pri tem letel v ljubljeno svojo Čabranko, naj sam sebi pripiše. Mi bi radi duhovnika, ki je z ljudstvom, ki je za ljubezen in mir med nami, pomirjevatelja, ne pa sitneža, ki liki podrepni muhi tišči v človeka. „Srbski centralizem“ je sedaj popravljen; popravil ga je Malinarič. Takih „srbskih centralizmov“ je v naši občini še več; dokazujejo le, kako se naši klerikalni možje razumijo na javne posle, v katere se nekateri kar s silo vrivajo.

Listnica uredništva.

G. J. J. Fara. Tudi Vaša številka našega lista je prišla nazaj. Bila je torej vrnjena brez Vaše vednosti, samovoljno. Očividno nekdo pri Vas v tem smislu deluje. Boji se

našega lista. Če je zloraba uradne oblasti, bomo hitro dognali in v tem slučaju oddali krivca na pristojno službeno oblast in sodišče. Oglasite se pri nas ob priliki zaeno z drugim da napravimo zapisnik. Zaostale številke Vam dopošiljamō in smō tudi naročnino prejeli.

G. F. L. v Ribnici; velja isto kot zgoraj.

Ali sem že plačal naročnino?

Borze

dne 9. aprila 1927.

Ljubljana. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 89—90, Vojna škoda 343—344, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195—198 (197), Ljubljanska kreditna 150—0, Merkantilna 99—100, Praštediona 925—0, Kreditni zavod 160—170, Strojne 85—0, Trbovlje 0—420, Vevče 120—0, Stavbna 55—65, Šešir 104—0. — Blago: Zaključeni 3 vagoni lesa. Tendencja za les nespremenjena, za semenski krompir zelo čvrsta.

Izdaja za konzorcij in urejuje Ivan Bedina, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Stavbišča

v Kočevju, ob prometnih točkah, se dobe. Vprašati pod „Poceni“ na upr. lista.

Strešne deske

se dobivajo za zelo nizko ceno pri tvrdki J. Petsche, Kočevje št. 153. Tu je tudi rezni stroj za krmo na prodaji.

Delnice Merkantilne banke d. d. v Kočevju in Prve hrvatske štedionice

kupim. Ponudbe pod „Gotovina“ na upravnishvo lista.

Učenec

se sprejme takoj v trgovini z mešanim blagom tvrdke Vincenc Wutti, Kočevje. Vpraša se tam.

Obče znana tvrdka

J. Petsche, Kočevje št. 153 priporoča p. n. hišnim posestnikom prvovrstno

cementno strešno opeko

iz najboljšega materijala za nizko konkurenčno ceno.

Trgovski lokal

v Kočevju, na prometni točki, za vsako trgovino pripraven, na razpolago. Ponudbe pod „Trgovina“ na „Lj. S.“

Večja železna blagajna

se kupi. Ponudbe pod „Prima“ na upravnishvo „Lj. S.“

Udovec brez otrok

star 60 let, lastnik nezadolženega velikega posestva, gozdov polnih lesa, redi do 20 glav živine, bi se poročil

z dobrosrčno ženo ne izpod 40 let, čeprav z otroci. Vzame jo na sopesest. Ponudbe pod „Sreča v jeni“ na upr. lista.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija. Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokoncerti. — Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejmih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. julija 1926:
Din 20,836.000.—

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%